

หลักสูตรประกาศนียบัตรผู้นำยุคใหม่ในระบอบประชาธิปไตย (Intermediate Certificate course of Young Leadership in Democratic Governance)

1. หลักการและเหตุผล

“ผู้นำ” ถือว่าเป็นหัวใจของความสำเร็จในการบริหารองค์กรและประเทศชาติ บทบาทของผู้นำไม่เพียงนักบริหารที่สามารถขับเคลื่อนงานให้ประสบความสำเร็จ หากแต่ผู้นำต้องเป็นพลกำลังสำคัญของบ้านเมือง เป็นผู้คิดริเริ่มรวมตัวกันทำเรื่องดี ๆ มีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อตัวเองและสังคม ซื่อสัตย์ เสียสละ มีเหตุผล เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม และเป็นส่วนช่วยให้สังคมและประเทศชาติมีความเจริญ และร่วมมือร่วมใจกันเพื่อทำประโยชน์สาธารณะเพื่อบ้านเมือง เพื่อช่วยให้สังคมและประเทศชาติมีความเจริญในฐานะ “พลกำลังของบ้านเมือง” หรือ ในฐานะ “พลเมือง” เพราะไม่มีประเทศชาติ หรือสังคมใดที่จะพัฒนาได้ โดยปราศจากการพลเมืองที่มีคุณภาพ

การพัฒนาผู้นำให้เป็นพลกำลังของบ้านเมือง จึงเป็นภารกิจสำคัญของการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มคนรุ่นใหม่ซึ่งจะเป็นทรัพยากรสำคัญ และจะเติบโตเป็นผู้นำรุ่นใหม่ในอนาคต ประเด็นที่ต้องตระหนักคือการสร้าง “ผู้นำรุ่นใหม่” เพื่อให้เป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง (agent of change) เพื่อให้ผู้นำรุ่นใหม่ต้องมีศักยภาพในการเป็นพลกำลังของบ้านเมือง โดยการยกระดับความรู้ความสามารถ (knowledge) ทักษะ (skill) และเจตคติ (disposition) ของตนเองให้กลายเป็น “พลเมือง” ที่มีความรู้ ความสามารถ ตระหนักศักยภาพของตน มีความกระตือรือร้นที่จะใช้สิทธิเสรีภาพตามกฎหมายอย่างเหมาะสมตามลำดับ เห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมเป็นใหญ่ และทำเพื่อให้บ้านเมืองมีความเจริญก้าวหน้า มีความเป็นอยู่ที่ดีและมีความสุขถ้วนหน้า และสามารถสนับสนุนผู้อื่นให้เป็น “พลเมือง” ได้

ทั้งนี้ “พลเมือง” ในที่นี้คือพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งเป็นการปกครองที่ให้ความสำคัญกับเรื่องสิทธิเสรีภาพ หน้าที่ และความรับผิดชอบต่อ ซึ่งพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยสามารถมีส่วนร่วมในการออกกฎและแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ได้ด้วย ไม่ใช่เพียงแค่ทำตามกฎเท่านั้น พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยจึงไม่ได้เป็นเพียงผู้ตามที่จะทำหน้าที่ตามคำสั่งหรือตามนโยบายของรัฐเท่านั้น แต่สามารถริเริ่มเสนอนโยบายต่าง ๆ ได้ ผู้นำยุคใหม่ในระบอบประชาธิปไตยจึงถูกคาดหวังว่าเป็นผู้นำที่มีศักยภาพในการเป็นพลังของบ้านเมือง ส่งต่อและถ่ายทอดความเป็นพลเมือง และยังสามารถสนับสนุนและผลักดันให้เกิดความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย มีความตระหนักถึงหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น ไม่ปล่อยให้การบริหารประเทศหรือการกำหนดนโยบายอยู่ในหน้าที่ของนักการเมือง ผู้นำ หรือรัฐบาลเท่านั้น แต่ควรช่วยกันติดตาม ตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ต่อนโยบายเหล่านั้นด้วย

ทั้งนี้ สถาบันพระปกเกล้า ได้ศึกษาวิจัยคุณลักษณะของความเป็นพลเมือง พบว่า คุณลักษณะของความเป็นพลเมืองประกอบด้วยคุณลักษณะ 5 R 1 P ได้แก่ การเคารพและยอมรับ (Respect) คือ การเคารพตนเองและผู้อื่น ปฏิบัติต่อกันด้วยความเสมอภาคเท่าเทียม และเป็นธรรม เคารพสิทธิเสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เคารพและยอมรับในความแตกต่างหลากหลาย ความรับผิดชอบต่อ (Responsibility) คือ การที่บุคคลมีสำนึกความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองและผู้อื่นตามกฎหมายและตามบทบาทในสถานภาพทางสังคม โดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ความมีเหตุผล (Reasonable) คือ การที่บุคคลมีความสามารถในการระบวนการคิด วิเคราะห์ บนพื้นฐานของข้อมูล ข้อเท็จจริง และความถูกต้อง ตลอดจนสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล หลักนิติธรรม (Rule of Law) คือ การที่บุคคลปฏิบัติตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ กติกาใด ๆ ของสังคม เพื่อให้เกิดสังคมที่เป็นธรรม

และการอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานของประโยชน์สุขอย่างแท้จริง สำนึกรักบ้านเกิดและประเทศชาติ (Royalty) หมายถึง การตระหนักถึงคุณค่า มีความภูมิใจ ความรักและภักดีต่อชุมชน สังคม และประเทศชาติเป็นที่ตั้ง และ หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน (People Participation) คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองและระบอบประชาธิปไตย เช่น การแสดงความคิดเห็น ลงมือปฏิบัติ ติดตามตรวจสอบ และรับผลประโยชน์ร่วม กล่าวคือ พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยจะต้องเป็นผู้ที่มีสำนึกรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ และมีจิตสาธารณะเป็นคุณธรรมประจำใจ รวมไปถึงต้องเป็นผู้มีวินัย มีเหตุผล แสดงออกซึ่งสิทธิเสรีภาพนั้นได้อย่างเหมาะสม ไม่ละเมิดผู้อื่น ที่สำคัญคือ มีความรับผิดชอบต่อสังคม กระตือรือร้น และเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง

สถาบันพระปกเกล้าจึงเล็งเห็นความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาผู้นำให้เป็นพละกำลังของประเทศชาติ เป็นพลเมืองที่มีทั้งศักยภาพ และมีความสามารถในการยกระดับและสามารถส่งต่อความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้กับผู้อื่นได้ จึงได้จัดการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้นำยุคใหม่ในระบอบประชาธิปไตยขึ้น เพื่อบ่มเพาะผู้มีศักยภาพที่มาจากภาคการเมือง ภาคราชการ ภาคประชาสังคม และภาคเอกชน ให้มีความพร้อมทั้งศาสตร์และศิลป์ของการเป็นผู้นำในระบอบประชาธิปไตยที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม เพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดแนวคิด สร้างทัศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมประชาธิปไตยในการเป็นพลเมืองในสังคมไทยอย่างมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์

สถาบันพระปกเกล้าได้จัดการศึกษาอบรมเชิงปฏิบัติการ หลักสูตรประกาศนียบัตรผู้นำยุคใหม่ในระบอบประชาธิปไตย ขึ้นเพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษาอบรมบรรลุวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. มีเจตคติ (attitude) ที่ดีในการตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อประโยชน์ส่วนรวม ยอมรับและเห็นคุณค่า การแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการแบบประชาธิปไตย รวมทั้งยึดมั่นในจริยธรรม สันติวิธีและธรรมาภิบาล
2. มีความรู้ความเข้าใจ (knowledge) เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และการเปลี่ยนแปลงในระบบสังคมเศรษฐกิจโลกอย่างกว้างขวางและรอบด้าน
3. มีทักษะ (skill) ในการวิเคราะห์และคัดสรรเครื่องมือเพื่อประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตนเองให้มีศักยภาพความเป็นผู้นำที่เหมาะสมกับสังคมระบอบประชาธิปไตย
4. มีความสามารถในการประยุกต์ความรู้ ทักษะ และเจตคติในระบอบประชาธิปไตยไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ทั้งในปัจจุบันและอนาคต (adaptability)
5. มีความสามารถในการสร้างพละกำลังของบ้านเมือง สร้างความเป็นพลเมืองให้เกิดขึ้นกับตัวเองและสังคม ด้วยการทำโครงการกลุ่มเชิงปฏิบัติที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม (social responsibility) เพื่อร่วมแสวงหาแนวทางในการเสริมสร้างบทบาทและเครือข่ายในการสร้างสรรค์และเผยแพร่ประชาธิปไตยให้เกิดสันติสุขสถาพรและการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน

3. คุณสมบัติของผู้เข้ารับการศึกษา

1. อายุไม่ต่ำกว่า 30 ปี และไม่เกิน 40 ปี ณ วันปีตรับสมัคร
2. วุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี
3. ต้องไม่เป็นผู้ผิคนัดชำระหนี้ในระบบกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.)
4. ประสบการณ์การทำงานหลังจากจบการศึกษาระดับปริญญาตรีไม่น้อยกว่า 3 ปี แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. ภาครัฐ

- 1.1 สมาชิกรัฐสภา ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น กำนันผู้ใหญ่บ้าน ข้าราชการการเมือง
- 1.2 ข้าราชการพลเรือนสามัญ (ประเภททั่วไป : ระดับอาวุโสขึ้นไป, ประเภทวิชาการ : ระดับชำนาญการขึ้นไป) ข้าราชการฝ่ายตุลาการ (อัยการ ผู้พิพากษา ตุลาการ)
- 1.3 นักบริหารการเปลี่ยนแปลงรุ่นใหม่ (นปร.), ข้าราชการผู้มีผลสัมฤทธิ์สูง (HiPPS)
- 1.4 นายทหารหรือนายตำรวจประจำการ ที่มีชั้นยศอัตราเงินเดือนตั้งแต่ร้อยเอก เรืออากาศเอก ร้อยตำรวจเอกขึ้นไป

1.5 ครู นักวิชาการ อาจารย์ ผู้บริหารมหาวิทยาลัย

1.6 เจ้าหน้าที่หรือพนักงานของหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรมหาชน

หรือเป็นพนักงานของหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ หรือเป็นพนักงานของรัฐวิสาหกิจ

2. ภาคเอกชน

2.1 นักธุรกิจและผู้ประกอบการกิจการ

2.2 สื่อมวลชน

2.3 ศิลปิน ดารา นักจัดรายการ

2.4 ผู้นำภาคประชาสังคม ผู้นำองค์กรพัฒนาเอกชน (Non Government Organization/NGO)

2.5 ผู้ปฏิบัติงานในมูลนิธิ หรือสมาคม

2.6 ผู้ปฏิบัติงานในองค์การระหว่างประเทศ

ทั้งนี้ผู้เข้ารับการศึกษาต้องไม่อยู่ระหว่างการอบรมหลักสูตรอื่นที่มีระยะเวลาการศึกษาในขณะเดียวกับการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรผู้นำยุคใหม่ในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งคณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ เห็นว่าจะเป็นอุปสรรคต่อการศึกษาในสถาบันฯ และในการพิจารณาคัดเลือกผู้สมัครเข้ารับการศึกษาคณะกรรมการหลักสูตรฯ ทรงไว้ซึ่งสิทธิเด็ดขาดในการใช้ดุลพินิจคัดเลือกบุคคลเข้าเป็นนักศึกษาในหลักสูตรดังกล่าว

4. จำนวนผู้เข้ารับการศึกษา

ไม่เกิน 120 คน

5. โครงสร้างหลักสูตร

ประกอบด้วย 4 กลุ่มวิชา จำนวนรวมทั้งสิ้น 231 ชั่วโมง โดยแบ่งเป็นการศึกษาในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ดังนี้

1. การเรียนในห้องเรียน จำนวน 108 ชั่วโมง ประกอบด้วย

กลุ่มวิชาที่ 1 : โลกยุคใหม่และการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย	21 ชั่วโมง
กลุ่มวิชาที่ 2 : แนวคิด คุณสมบัติและเครื่องมือของผู้นำยุคใหม่	42 ชั่วโมง
กลุ่มวิชาที่ 3 : ผู้นำกับพลวัตสังคมยุคใหม่	27 ชั่วโมง
กลุ่มวิชาที่ 4 : โครงการกลุ่มเชิงปฏิบัติ	18 ชั่วโมง

2. การเรียนนอกห้องเรียน จำนวน 123 ชั่วโมง ประกอบด้วยกิจกรรมดังต่อไปนี้

2.1 กิจกรรมปฐมนิเทศ 18 ชั่วโมง

การปฐมนิเทศเป็นกิจกรรมที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับหลักสูตรและกระบวนการขั้นตอนการศึกษาอบรม การมอบหมายกิจกรรม การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ร่วมกัน และการรับทราบกติกา มารยาทในการอยู่ร่วมกันตลอดหลักสูตร นอกจากนี้ยังมีการสอดแทรกเนื้อหาสาระต่างๆ โดยเชื่อมโยงผ่านกระบวนการเรียนรู้ (Learning Process) ที่เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมอบรม ซึ่งเป็นกิจกรรมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน (Indoor & Outdoor Team Activities) ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการสร้างและพัฒนาเครือข่ายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างมีความสุข ผ่านกิจกรรมต่างๆ อีกทั้งให้มีเนื้อหาสาระของกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับเนื้อหาหลักสูตร ในอันที่จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ของการศึกษาอบรมในหลักสูตรนี้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยกิจกรรมดังกล่าวจะมีระยะเวลาการปฏิบัติต่อเนื่องกัน

2.2 การศึกษาดูงานภายในประเทศ 45 ชั่วโมง

การศึกษาดูงานในพื้นที่จริงซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษาได้เพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์จริงจากการศึกษาดูงานในหน่วยงานต่างๆ และได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และความคิดเห็นระหว่างผู้เข้ารับการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ชำนาญการด้านต่างๆ รวมทั้งกรณีศึกษาที่มุ่งวิเคราะห์เจาะลึกในเรื่องภาวะผู้นำทั้งภาครัฐและเอกชน

2.3 กิจกรรมการเรียนรู้พิเศษนอกสถานที่ 12 ชั่วโมง

การเรียนรู้พิเศษนอกสถานที่เป็นกิจกรรมเปิดโลกทัศน์การเรียนรู้ภาวะผู้นำผ่านการเข้าร่วมกิจกรรมพิเศษนอกห้องเรียนในสถานที่ที่หลักสูตรเห็นสมควร เพื่อใช้กิจกรรมพิเศษนั้นสะท้อนการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้ศักยภาพผู้นำ

ในการดำเนินการควบคุม หรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ตรงกับกิจกรรม หรือสถานที่นั้นๆ เป็นผู้ถ่ายทอดมุมมอง

2.4 การปฏิบัติการโครงการกลุ่มเชิงปฏิบัติ 36 ชั่วโมง

การปฏิบัติการโครงการกลุ่มเป็นกิจกรรมที่มอบหมายให้กลุ่มผู้เข้าอบรมได้พัฒนาโครงการและ ขับเคลื่อนโครงการให้สำเร็จ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เข้าอบรมนำองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษามา ประยุกต์ปฏิบัติจริง และเพื่อเป็นการตั้งศักยภาพความเป็นผู้นำทุกด้านที่มีอยู่ของตนเองและของเพื่อนร่วมกลุ่มมาร่วมทำ โครงการพัฒนาตามประเด็นที่กำหนด ทั้งนี้ โครงการดังกล่าวต้องประยุกต์องค์ความรู้ที่ได้รับจากทั้ง 4 กลุ่มวิชา มาใช้ให้ เป็นประโยชน์ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาดูแลและให้คำแนะนำในการจัดทำอย่างสม่ำเสมอ กลุ่มวิชาที่ 4 นี้จะมีชั่วโมงเรียน ทั้งในห้องและภาคปฏิบัตินอกห้องเรียน

2.5 กิจกรรมปัจฉิมนิเทศและนำเสนอโครงการกลุ่มเชิงปฏิบัติสู่สาธารณะ 12 ชั่วโมง

การปัจฉิมนิเทศเป็นกิจกรรมการประมวลผลและบูรณาการความรู้ที่ได้รับตลอดการศึกษาอบรม ในหลักสูตรผ่านการนำเสนอผลการดำเนินงานโครงการกลุ่มเชิงปฏิบัติที่นักศึกษาต้องนำเสนอสู่สาธารณะเพื่อแลกเปลี่ยน องค์ความรู้ระหว่างกลุ่มนักศึกษา และอาจารย์ที่ปรึกษา ตลอดจนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับหน่วยงานหรือองค์กรภายนอก ที่เกี่ยวข้องซึ่งจะได้รับเชิญมารับฟังการนำเสนอและร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและตอบข้อซักถามเพื่อต่อยอดโครงการ สู่การปฏิบัติในอนาคต

6. วิธีดำเนินการศึกษา

สถาบันพระปกเกล้า ได้กำหนดวิธีดำเนินการศึกษาของหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์และคุณวุฒิของผู้เรียนไว้ ดังนี้

1. กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมโดยการสร้างสรรค์การเรียนรู้ร่วมกัน (Co-creation) : เปิดโอกาสให้ นักศึกษาได้ร่วมแสดงความคิดเห็นในการเลือกหัวข้อและวิทยากรที่ต้องการรับฟังการบรรยาย และสามารถออกแบบ วิธีการดำเนินการเรียนการสอนได้เองภายใต้ข้อตกลงร่วมกัน
2. การเรียนรู้ผ่านกรณีศึกษา (Case based learning) : เรียนรู้ผ่านกรณีศึกษาภาวะผู้นำของบุคคลหลากหลาย วงการที่ได้รับการยอมรับ อาทิ ผู้นำทางการเมือง ผู้นำในระบอบประชาธิปไตย ผู้นำสตรี ผู้นำธุรกิจ ผู้นำความคิด สร้างสรรค์ เป็นต้น เพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์วิสัยทัศน์ การแก้ไขปัญหา ปัจจัยสู่ความสำเร็จ หรือเรียนรู้จากความ ล้มเหลวของผู้นำ ผ่านสื่อการสอนที่สร้างสรรค์ ทันสมัยเหมาะสมกับวิสัยทัศน์ของผู้เรียน เช่น การวิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหา การพัฒนาภาวะผู้นำ หรือสังคมประชาธิปไตยที่สะท้อนจากภาพยนตร์ วรรณกรรม หรือกิจกรรมพิเศษอื่นๆ
3. การมอบหมายงานกลุ่มให้ปฏิบัติ (Group assignment) : มอบหมายภารกิจพิเศษให้นักศึกษาเป็นผู้รับผิดชอบ ออกแบบการเรียนรู้ในรายวิชานั้น ๆ ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนที่สร้างสรรค์ มอบหมายให้นักศึกษาได้เป็นผู้ดำเนิน รายการ/สัมภาษณ์วิทยากรรับเชิญ โดยมีอาจารย์และวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ดูแลและรับผิดชอบ
4. คลินิกผู้นำ (Leadership clinic) : ใช้กระบวนการประเมินภาวะผู้นำของตนเอง เพื่อค้นหาส่วนที่จะต้อง เติมเต็มและซ่อมเสริม เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจทั้งด้านบุคลิกภาพ และศักยภาพอื่นที่ผู้นำพึงมี
5. กิจกรรมการเรียนรู้พิเศษนอกสถานที่ (Special activities) : เปิดโลกทัศน์ใหม่ด้วยการเรียนรู้ภาวะผู้นำ จากกิจกรรมพิเศษนอกห้องเรียน ตลอดจนการศึกษาดูงาน
6. การบรรยาย/ปาฐกถาพิเศษ : โดยผู้ทรงคุณวุฒิระดับผู้นำของประเทศเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการศึกษ ได้รับความรู้หรือวิสัยทัศน์ต่างๆ และได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์กับผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับเชิญ มาบรรยายอย่างใกล้ชิด

7. เงื่อนไขการจบการศึกษา

ผู้เข้ารับการศึกษาคือได้รับประกาศนียบัตรและเข็มวิทยฐานะจากสถาบันพระปกเกล้า **ต้อง**เป็นไปตามเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

1. มีเวลาเข้าเรียนและเข้าร่วมกิจกรรม **ไม่น้อยกว่า** ร้อยละ 75 ของทั้งเวลาเรียนทั้งหมดและไม่น้อยกว่า ร้อยละ 60 ของแต่ละกลุ่มวิชา
2. จัดทำและนำเสนอโครงการกลุ่มเชิงปฏิบัติสู่สาธารณะ และอาจารย์ที่ปรึกษาประเมินผลให้ “ผ่าน”

3. จัดทำกิจกรรมตามที่หลักสูตรมอบหมาย (Assignment)
4. เข้าร่วมกิจกรรมปฐมนิเทศและปัจฉิมนิเทศ
5. ไม่ดำเนินการใดๆ อันนำมาซึ่งความเสื่อมเสียชื่อเสียงของสถาบันพระปกเกล้า

8.ระยะเวลาในการศึกษา

การเรียนการสอนในหลักสูตรจะใช้เวลาเรียนประมาณ 7 เดือน (รวม 231 ชั่วโมง) โดยเรียนสัปดาห์ละ 1 วัน วันละ 2 คาบ (คาบละ 3 ชั่วโมง) ระหว่างเวลา 09.30 - 16.30 น. ณ ห้องฝึกอบรมสถาบันพระปกเกล้า และสถานที่ที่หลักสูตรฯ กำหนด และวันเวลา สถานที่ที่หลักสูตรฯ กำหนด ในกรณีมีการศึกษาดูงานนอกสถานที่ โดยหลักสูตรจะแจ้งให้ทราบล่วงหน้า

9.ค่าธรรมเนียมการสมัครและการศึกษาอบรม

ไม่มี

ยกเว้นค่าใช้จ่ายที่นักศึกษาต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายเอง ดังต่อไปนี้

1. ค่าอาหารว่างและค่าอาหารกลางวันตลอดระยะเวลาการอบรม
2. ค่าเครื่องแบบสถาบันฯ สำหรับใส่ในพิธีเปิด กิจกรรมศึกษาดูงาน และวันที่มีการเรียนการสอน
3. ค่าสมัครสมาชิกวารสารสถาบันพระปกเกล้า
4. ค่าสมัครสมาชิกสมาคมแห่งสถาบันพระปกเกล้า

